

Lørdag.

På en lørdag

Kulturkrig

Politisert? Vi? Vi bare avkoloniserer museet

Nasjonalmuseet er kolonisert av en radikal politisk ideologi uten å skjønne det selv.

Illustrasjon Åge Peterson

Kjetil Rolness
Sosiolog og skribent

Offerrollen er kjekk å ha. Også for en leder av en statlig institusjon med stort budsjett og stor definisjonsmakt.

Karin Hindsbo, direktør for Nasjonalmuseet, kunne hos Aftenposten på mandag fortelle om en tøff uke i «kulturkrigen», med personhets, usannheter og politikere som «aktivt politiserer en uheldig, men beklaget ordbruk».

Ordet er selvsagt «kolonialistisk», brukt av museets nestkommanderende, Stina Högvist, om Christian Krohg-maleriet «Leiv Eiriksson oppdager Amerika». Hun la seg flat etter ublid respons. Og Hindsbo sa fire ganger på Dagsnytt 18 at museets vurdering av bildet *ikke* har noe kolonialisme å gjøre.

Vi tar på oss arvesynden. Denne plutselige, iherdige be nektelsen er vanskeligere å skjønne enn den opprinne- lige påstanden. Nasjonalmuseet samarbeider med Uni- versitetet i Oslo om prosjektet «Firing The Norwegian Ca- non» (sic). Prosjektleder er professor i kunsthistorie og Krohg-ekspert Øystein Sjøstad. Han fastslår at bildet «ut- trykker kolonial heroisme og hvit makt på sitt mest opp- lagte». Museet er neppe uenig.

Meningen deles av en rekke norske kunsthistorikere og historikere, som viser til norsk-amerikansk nasjona- lisme, norsk «ishavsimperialisme» og nazistenes sans for bildet. De er liten tvil om at maleriet ble til, og ble brukt, i tider og kretser med helt andre holdninger til ikke-hvite folkegrupper enn de som er akseptable i dag.

Men bak «forsnakkelsen» ligger et mer radikalt syns- punkt, importert fra utlandet rundt 2018: «De koloniale logikkene er fortsatt virksomme». «Kolonitiden er fort- satt med på å forme samfunnene vi lever i.»

Det man sier, er at rasisme, ekskludering og forakt for svakhet preger menneskesynet i Norge i dag. En sterk på- stand, fremmet uten definisjoner eller dokumentasjon. Men med sterk moralsk appell og høy risiko ved mang- lende tilslutning.

Derfor må alle kulturledere som diskuterer *avkoloni- sering* av kulturlivet, innrømme at de har et problem og en jobb å gjøre. Les: Vi tar på oss arvesynden, og de mørke kreftene må drives ut.

Museet vil bekjempe egen rasisme. Etter drapet på George Floyd skrev aktivister mail til alle kunstinstitusjo- ner om at overfladisk støtte til Black lives matter ikke var nok. Man forventet innføring av en rekke konkrete, anti- rasistiske tiltak. Mailen lignet et trusselbrev.

Cecilie Nissen, direktør ved Kristiansand Kunsthall, forteller at flere fikk aktivister etter seg. Noen skal ha blitt skremt bort fra både jobb og sosiale medier.

Men Nasjonalmuseet har intet å frykte. De er flinkest i klassen. Under en BLM-demonstrasjon i 2020 bar Stina Högvist parolen «Black Arts Matter». Kurator Geir Ha- raldseth høynet med «All Black Trans Lives Matter». Del- tagelsen ble fotografert og delt på museets Instagram- profil, med kommentaren: «Det er vårt alles ansvar å be- kjempe rasisme. Også Nasjonalmuseets.»

Og apropos «forsnakkelsen»: På YouTube kan du se Högvist uttale at alle museer er en del av koloniale pro- sjekter, at det gjør vondt å avkolonialisere, slik det gjør vondt å innrømme *white privilege*, men man må bare jobbe for å endre seg og bli bedre.

I praksis har museet «forbedret» seg ved fjerne eller nedprioritere flere sentrale norske, mannlige kunstnere til fordel for kvinner, samer og skeive – samt skeive sa- miske kvinner.

Man ansatte også to av de tre aktivistkunstnerne bak «Ways of Seeing» til en «au pair-ordning» for «mangfold og sysselsetting». En av dem er nå medkurator for det flerårige prosjektet «Skeiv islamsk kunst».

Men her er mer: Museet har opprettet et «blindsone- team» som jobber med å revidere tekstene i etikettene som henger ved siden av bildene. «I en etikett kan det ligge mye ideologi», sier Högvist. Egen ideologi forblir i blindsonen: «Vi driver ikke med identitetspolitikk, men reflekter samfunnet og tiden vi lever i.»

Hun vil heller ikke etablere noen ny «kanon», ikke bruke «-ismer» og ikke opplyse publikum om hvilket land kunstnerne kommer fra: «For man skal ikke være fanget i en nasjonalitet.»

Jeg skulle gitt en tusenlapp for å se avdelingsdirektø- ren forklare dette utsagnet for en ukrainer. Eller de som opprettet Nasjonalmuseet.

Fordummende propaganda. Minoriteters identitet vil man derimot feire og forsvare. Det første som møter deg i det nye Nasjonalmuseet, er 400 panneskutte reinskal- ler, et verk som Måret Anne Sara laget til støtte for sin bror som ble pålagt å slakte rein, gikk til sak, og tapte i Høyesterett.

Uten et ord om overbeiting og andre mulige saklige grunner til dommen gjør museet seg til megafon for en knallhard kritikk av staten. Den inkluderer en sammen- ligning med «nedslaktingen av bøffelsammer i Nord- Amerika [50 millioner dyr!], utført av hvite kolonialister som en politisk strategi for å fordreive urbefolkningen fra deres områder og slik få tilgang til deres land.»

Å trekke slike linjer over tid og rom er ikke opply- sende. Det er fordummende propaganda. Men når poli- tikere på både høyre- og venstresiden kritiserer museets åpenlyse politisering, klager direktøren på en «politisert» debatt.

Det er i det hele tatt vanskelig å telle alle selvmotsigel- sene til museumsledelsens strategier. «Vår jobb er å klatre ned fra elfenbenstårnet.» Samtidig fjerner man info som kunne vært nyttig for de som ikke ferdes selv- sikkert i kunstverden: folk uten høyere utdanning. En gruppe som ikke engang er funnet verdig å inngå i mang- foldsbegrepet.

Riktignok sier museet at også bilmekanikeren skal ha utbytte av å besøke museet. Men vil han like å høre at han er en hvit, privilegert mann som nyter godt av flere hundre års undertrykkelse? Nei. Men museet vil oppdra folket og skape holdningsendring. Det vil alltid gjøre litt vondt.

Våre skribenter

**Anita Krohn
Traaseth**
Næringslivsleder
og forfatter

**Maryam
Iqbal Tahir**
Jurist og
journalist

**Maria
Kjos Fonn**
Forfatter

**Knut
Olav Åmås**
Skribent og direktør
i Stiftelsen Fritt Ord

